Predikant, gelijk we een vorig maal uit Art. 4 en 5 zagen, zoogoed als buitengesloten is, maar bij de verkiezing van een Ouderling of Diaken, zeker meerder aandeel van macht ontving.

Ten deele lijkt het zelfs min of meer, alsof voor de Predikanten een soort *getrapte* verkiezing bedoeld was. Immers, de gemeente helpt feitelijk de Ouderlingen en Diakenen verkiezen, en deze, verkozen zijnde, verkiezen buiten de gemeente om, den Predikant.

Herinner u slechts wat in Art. 22 en 24 omtrent de aanstelling van Ouderlingen en Diakenen wordt voorgeschreven.

De Ouderlingen zullen door het oordeel des Kerkeraads en der Diakenen verkoren worden; zoodat het naar de gelegenheid van een ieder Kerke vrij zal zijn, zoovele Ouderlingen als er van noode zijn aan de Gemeente voor te stellen, om van die zelve (ten ware dat er eenig beletsel voorviel) gexpprobeerd en goed gekend zijnde, met openbare gebeden en stipulatiën bevestigd te worden; — of een dubbel getal, om het halve deel bij de Gemeente verkoren te worden, en op dezelfde wijze in den Dienst te bevestigen, volgens het Formulier daarvan zijnde.

Dezelfde wijze die van de Ouderlingen gezegd is, zal men ook onderhouden in de verkiezing, approbatie en bevestiging der Diakenen.

Tweeërlei wijze van doen wordt hier alzoo in het believen van den kerkeraad gesteld.

De ééne manier is, dat men, evenals bij de verkiezing van Predikanten, er de gemeente buiten laat, als kerkeraad benoemt buiten de gemeente om, en slechts *pro forma* daarna den verkozene van den predikstoel afkondigt. Alzoo hetzelfde wat in Art. 5 voor de benoeming van Predikanten is voorgeschreven: 1°. Benoeming door den kerkeraad, 2°. afkondiging aan de gemeente, 3°. bij inkoming van bezwaar beoordeeling van dat bezwaar door kerkeraad en classis, en daarna 4°. bevestiging met stipulatie.

Maar naast deze eerste manier wordt tegelijkertijd de mogelijkheid opengelaten voor een *tweede* manier van verkiezing, daarin bestaande, dat de kerkeraad wel een *voordracht* aan de gemeente doet van een dubbeltal, maar dat de gemeente zelve *verkiest*.

Op dat *verkiest* moet in verband met het voorgaande volle nadruk worden gelegd. De *verkiezing* is de beslissende daad, en nu wordt in het tweede gedeelte van Art. 22 gesproken van »bij de gemeente *verkoren* te worden." De daad der *verkiezing* wordt hier dus feitelijk aan de gemeente gelaten, en de kerkeraad verkiest dan niet, maar *draagt voor* en bindt de gemeente aan die *voordracht*.

Het is wel zoo, dat de onderscheiding niet duidelijk is, en dat als kop op het artikel de algemeene formule staat: »De Ouderlingen zullen door het oordeel des kerkeraads en der Diakenen *verkoren* worden", maar te ontkennen valt toch niet, dat het slot van het artikel, hiermede in tegenspraak, feitelijk aan de gemeente het recht van *verkiezing* gunt, om aan den kerkeraad alleen het recht van *voordracht* en *bevestiging* te laten.

In zooverre nu de gemeente bij de aanstelling van een Dienaar des Woords slechts een meest zwijgende *approbatie* verkreeg, en bij de aanstelling van Ouderlingen en Diakenen een recht van *verkiezing* kon bezitten, blijkt hieruit, hoezeer men op de Dordsche Synode vooral voor veilige keuzen voor het *leeraarsambt* gewaakt heeft. Iets waarbij dan bovendien nog in rekening komt, dat de kerk bij de aanstelling van Ouderlingen en Diakenen vrijer was, omdat noch magistraat noch collator zich, anders dan bij zeer hooge uitzondering, met deze tweede soort benoemingen inliet.

Reeds toen was de Ouderling en de Diaken min of meer als een soort ondergeschikt ambtsdrager op den achtergroud getreden. De man om wien het te doen was, en op wien het aankwam, was *niet* de Ouderling, en *niet* de Diaken, maar de *Predikant*.

Dat men aan de gemeente eenig meerder recht schonk bij het aanstellen van Ouderlingen en Diakenen vond alzoo zijn oorzaak *niet* in eerbiediging van de rechten der gemeente, maar hoofdzakelijk in de overweging, dat het er bij Ouderlingen en Diakenen minder op aankwam.

Door nu bij de aanstelling van Ouderlingen en Diakenen *iets meer* aan de gemeente toe te geven, verkreeg men te beter gelegenheid, om bij de aanstelling van Predikanten alle bevoegdheid aan den kerkeraad te houden.

Toch was ook dit meerder recht, dat men bij de aanstelling van ouderlingen en diaken aan de gemeente gunde, meer schijn dan wezen.

De gemeente nu verkoos, ja, maar niet vrijelijk. Immers de kerkeraad zou dubbeltallen voorstellen, en de gemeente zou noch die voordracht kunnen verwerpen noch buiten die voordracht om kunnen kiezen.

Bij voordracht moet tusschen drieërlei recht worden onderscheiden.

Er kan voordracht van een ander zijn, zoodat gij te kiezen hebt, maar dat ge daarbij het recht bezit, om eer het tot kiezen komt, *die voordracht aan te vullen*.

Het kan in de tweede plaats zijn, dat ge wel niet moogt aanvullen, maar dat ge het recht hebt, om te zeggen: »Op die voordracht staat niemand, dien ik kiezen kan", zoodat er een andere voordracht moet gedaan worden.

En eindelijk kan de voordracht *bindend* zijn, dat wil zeggen, dat ge noch moogt aanvullen noch de voordracht terugzenden, maar verplicht zijt, uit de *gedane voordracht* te kiezen.

Die derde soort voordracht maakt natuurlijk de verkiezing het minst vrij, en toch het was die derde soort voordracht, die Art. 22 voorschreef.

De kerkeraad droeg voor, en uit deze gedane voordracht, zooals ze daar lag, moest de gemeente *het halve deel* kiezen. Uit tien *vijf*, uit zes *drie*, uit twee *één*. Maar altoos moest *uit de gedane voordracht* gekozen worden.

Slechts in zooverre had dit recht nóg enger kunnen zijn, dat de gemeente had te kiezen gehad niet uit »een dubbel getal," gelijk er nu staat, maar uit »dubbeltallen".

Het onderscheid tusschen deze twee uitdrukkingen is dit, dat ge, als er drie ouderlingen te benoemen zijn, kunt voordragen, *óf* zóó dat er te kiezen is

A of B
C of D
E of F,

óf wel drie uit A, B, C, D, E, F.

In het eerste geval kunt ge, zoo ge A kiest niet tevens B kiezen, zoo ge D kiest niet tevens C enz. De keuze van A sluit dus B, de keuze van D sluit C uit.

In het tweede geval daarentegen zijt ge geheel vrij, om uit de 6 of 2×3 te kiezen wie ge wilt.

Art. 22 schrijft nu uitdrukkelijk voor, dat er een »dubbel getal" van zoovele »ouderlingen als er van noode zijn" aan de gemeente zal worden voorgesteld, en dat de gemeente uit dat »dubbele getal" het »halve deel" zal kiezen.

Het voorstellen van »dubbeltallen" is alzoo met dit artikel in strijd, en de kerkeraden, die dit nochtans deden, hebben het reeds zoo kleine recht der gemeente nogmaals ingekrompen en verkort.

Maar ook al houdt men nu vast aan het »dubbele getal", waaruit de gemeente »het halve deel" verkiest, zoo is het toch volkomen duidelijk, dat hiermede slechts één ding gewonnen is, t. w. dat de gemeente althans het recht erlangt, om de zittende leden *niet te herkiezen*.

Als er zes ouderlingen moeten aftreden, kan een kerkeraad op een voordracht niet meer dan zes der zittende ouderlingen brengen, en moet er zes buiten-ambtelijke gemeenteleden op plaatsen, en erlangt alzoo de gemeente het recht, om de zittende leden te laten uitvallen.

Maar wat de gemeente *niet* kan uitwerken is, het brengen in een kerkeraad van mannen anderes geestes.

Dat snijdt elke bindende voordracht altoos af.

Doch hierover een volgend maal.

Wezen of voorstelling.

Van een onzer abonnenten ontvingen we onderstaand schrijven, waarop we gaarne eenig antwoord geven.

Want wel is het ons niet mogelijk, steeds op alle vragen en bedenkingen in te gaan, die men zoo goed is, ons steeds mildelijk te doen toevloeien, maar een vraag gelijk deze, die voor korte beantwoording vatbaar is, laten we liefst niet ongemerkt passeeren.

Met onverminderde, of liever klimmende belangstelling, heb ik de artikelen over de gemeene gratie gelezen. Ze zijn mijns inziens van onschatbare waarde voor de wetenschappelijke ontwikkeling.

Veroorloof mij echter een kleine opmerking, over enkele uitspraken in een van de jongste nummers van *de Heraut*. Ik bedoel met betrekking tot Gods besluiten. Gij spreekt daar, bij wisseling van: zinnen, peinzen, indenken en uitdenken.

Zijn dit geen uitspraken of woorden die tegen stellige uitspraken van Gods Woord ingaan? Als: Ik de Heere word niet veranderd. En: Bij God is geene verandering of schaduw van omkeering, of: Gode zijn *al* zijne werken van eeuwigheid bekend.

Maar al stonden deze woorden nergens te lezen, zou het niet strijden tegen een zuiver begrip van de onbegrijpelijke Godheid, bij wien wij toch niets menschelijks of onvolkomens kunnen denken? Dat er bij den Heere omtrent zijn scheppen en werken en onderhouden een denken is, wie zal dit kunnen ontkennen? Die den zin het verstand heeft gegeven. Maar dat er ook zelfs maar één oogenblik de minste besluiteloosheid zou kunnen bestaan of wijziging in besluiten, plannen, is mij ondenkbaar. Oneindig, Alwetend, Alwijs sluit dit toch volkomen uit, zoo ik meen; ik hoop niet onbescheiden te zijn, als ik mijn gevoelen *zeg*. Het is geen lust tot critiseeren dat ik dit schrijf. Ik hoopte, dat dit door anderen zou gedaan worden en ik zoo mogelijk uit de war zou raken.

Op deze vraag nu antwoorden we, dat zeer zeker alle menschelijke eigenaardigheid die bij ons voortvloeit uit de beperktheid van ons wezen, uit ons bestaan in den tijd, of uit onze zondige zwakheid, in God, dat Eeuwige Wezen, geen plaats heeft.

Hij is *eenvoudig*. In Hem is geen saamstelling. Hij is *eeuwig*, in Hem is geen overgang. Hij is *louter daad*, in Hem is geen deel of vermogen dat werkeloos en in ruste zou zijn.

Intusschen spreekt de Heilige Schrift zelve ons desniettemin over God den Heere, als over een Wezen dat bij zich zelven voorneemt, dat besluit, dat gadeslaat, dat zich verplaatst, dat beraamd heeft over wat Hij voornam enz. Altegader uitdrukkingen, die streng genomen op den alomtegenwoordigen, almachtigen en eeuwigen God *niet* alzoo toepasselijk zijn.

Geschiedt dit nu bij vergissing?

Stellig niet.

Integendeel, de Heilige Schrift vloeit over van uitspraken, die ons zeggen, dat er in Hem geen verandering is noch zelfs schaduw van omkeering.

Dat nu desniettemin zulke uitdrukkingen herhaaldelijk van God gebezigd worden, geschiedt om onzentwil.

Wij kunnen ons een eeuwige onveranderlijkheid niet anders dan als onbeweeglijke levenloosheid denken.

Wil en verstand zijn in God één.

Maar wij kunnen ze niet anders dan onderscheidenlijk denken.

En daarom moeten we óf ophouden over het Eeuwige Wezen te spreken, óf we moeten wel de uitdrukkingen bezigen, die voor ons de onderscheidingen en de bewegingen *des levens* aanduiden.

Dit geschiedt echter nooit dan onder de stilzwijgende veronderstelling, dat het niet *alzoo* in het Wezen Gods is.

En nochtans wel.

Waarom?

Omdat God den mensch *naar zijn beeld* schiep, en wij God niet anders dan met behulp van zijn eigen beeld denkbaar kunnen maken.

Natuur-onderzoek.

De *Staatscourant* van 27 Maart bracht de Koninklijke goedkeuring op de statuten, die we hier letterlijk afdrukken:

VEREENIGING: *Christelijke vereeniging van natuur- en geneeskundigen in Nederland*, te Utrecht.

Artikel een. De *Christelijke vereeniging van natuur- en geneeskundigen in Nederland* stelt zich ten doel de natuur- en geneeskundige wetenschappen in haren geheelen omvang te beoefenen bij het licht van Gods Woord.

Tot bereiking van dit doel wordt in elke gewone vergadering een wetenschappelijk onderwerp op natuur- of geneeskundig gebied aangegeven en in de eerstvolgende gewone vergadering behandeld.

Artikel twee. De grondslag der vereeniging is het onvoorwaardelijk gezag van de gansche Heilige Schrift (vervattende al de Kanonieke boeken des Ouden en Nieuwen Testaments) als Gods Woord.

Artikel drie. Tot leden der vereeniging zijn verkiesbaar alle beoefenaars van één der takken der natuurkundige wetenschap aan wie, krachtens de wet tot regeling van het hooger onderwijs van 28 April 1876 (*Staatsblad* nommer 102), de doctorale graad, en geneeskundigen aan wie, krachtens de wet, regelende de uitoefening der geneeskunst, van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* nommer 60), de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst is verleend geworden, of, bij wijziging dezer wetten, krachtens die wetten, welke alsdan deze zullen vervangen, mits zij instemming betuigen met het doel en den grondslag der vereeniging.

Artikel vier. De vereeniging kan het lidmaatschap aanbieden aan beoefenaars van de natuur- en geneeskundige wetenschappen die niet vallen in de termen van artikel drie, mits zij het doel en den grondslag der vereeniging aanvaarden.

Artikel vijf. Leden, wonende in eene zelfde streek, kunnen eene plaatselijke afdeeling vormen, die vrij is in de keuze der middelen ter bereiking van het doel der vereeniging, mits deze niet in strijd zijn met de bepalingen in de statuten der vereeniging vervat.

Artikel zes. Elke plaatselijke afdeeling is verplicht op de gewone vergadering der vereeniging verslag uit te brengen van hare werkzaamheden, verricht sinds de laatstgehouden gewone vergadering.

Artikel zeven. Het bestuur is samengesteld uit vier leden, namelijk: een voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, secretaris en penningmeester, die als zoodanig gekozen worden.

Artikel acht. Jaarlijks, in de eerste gewone vergadering des jaars, waarvan de tijd bij huishoudelijk reglement is bepaald, treedt het bestuur af. De afgetreden bestuurders zijn herkiesbaar. Bij tusschentijds ontstane vacaturen in het bestuur wordt door de overblijvenden daarin voorzien, door zich een of meer der leden der vereeniging toe te voegen.

Artikel negen. Alle beslissingen over zaken worden bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen. Bij staking der stemmen beslist de stem van den voorzitter. Stemmingen over personen geschieden met gesloten briefjes, insgelijks bij volstrekte meerderheid van stemmen, behalve in het geval in artikel vier omschreven, waar de keuze geschieden moet door minstens twee-derde der aanwezige leden.

Indien door de eerste stemming geen volstrekte meerderheid is verkregen, wordt eene tweede vrije stemming gehouden. Levert ook deze geen volstrekte meerderheid op, dan heeft eene beperkte stemming plaats uit de twee candidaten die de meeste stemmen op zich vereenigden. Hij, die dan de meerderheid heeft, is gekozen. Indien de stemmen staken, wordt de oudste in jaren geacht gekozen te zijn.

Artikel tien. Veranderingen in de statuten kunnen in de vergadering voorgesteld worden door elk lid. De beslissing omtrent zoodanige veranderingen mag eerst genomen worden op de eerstvolgende gewone vergadering. Deze veranderingen moeten, behoudens Koninklijke goedkeuring, om aangenomen te zijn, goedgekeurd worden door minstens twee-derde der aanwezige leden.

De artikelen een en twee der statuten mogen niet veranderd worden.

Artikel elf. De uitlegging der statuten is uitsluitend aan de vergadering voorgehouden.

Artikel twaalf. Het genootschappelijk jaar der vereeniging wordt gerekend van een Januari tot een en dertig December.

Artikel dertien. De vereeniging, gevestigd te Utrecht, wordt opgericht voor negen en twintig jaren, te rekenen van den dag der oprichting, zijnde de negen en twintigste September achttienhonderd zes en negentig.

(*Volgen de onderteekeningen.*)

Goedgekeurd bij Koninklijk besluit d.d. 9 Maart 1897 no. 18.

Mij bekend,

De Minister van Justitie,
VAN DER KAAY.

Behoeft het nog gezegd, dat we de oprichting van deze Vereeniging met warme ingenomenheid toejuichen?

Dit feit toont, dat er allengs zekere kring van mannen komt, die de natuurkundige en geneeskundige studiën volbracht hebben, zonder schade te lijden aan hun geloof.

Ze hebben den moed, vooral in den kring der natuurkundigen zoo zeldzaam, om, niettegenstaande ze mannen van het vak zijn, openlijk voor hun belijdenis van Gods Woord uit te komen.

Om smaad geven ze niet.

Ze spreken niet van het »Evangelie van Jezus Christus", of van *beginselen* van het Evangelie die ze eerbiedigen, maar ze nemen als grondslag aan Gods Woord, in de klare en heldere beteekenis van »alle de canonieke boeken des Ouden en Nieuwen Testaments."

Blijkbaar dus mannen uit één stuk, die moedig en cordaat uitgangspunt tegenover uitgangspunt stellen.

Een grootsch, een bewonderingswaard ondernemen!

Want wel kan hier de vraag gedaan, of het mogelijk zijn zal, dat natuur- en geneeskundigen, met uitsluiting van theologen en philosofen, ten deze hun weg vinden; de vraag of onder de natuurkundige vraagstukken niet nog diepere en meer algemeene vraagstukken schuilen, die uit geheel andere studiën hun licht moeten ontvangen; en dus ook de vraag, of hun onderzoekingen om doeltreffend en meer dan stukwerk te zijn, niet ook met geheel andere studiën in verband moeten gezet worden, maar dit alles laten we thans rusten.

We wijzen thans alleen op het schoone begin, en bidden onzen broederen wijsheid toe, om zoo ernstig en diep de schijnbare tegenstellingen te onderzoeken, dat allengs helderder licht voor hen opga.

Nog onlangs leverde Dr. Van Dalen een degelijke studie over de »bezetenen" van het Nieuwe Testament, waarin hij flinkweg elke accomodatietheorie afwees, en kloek den waan weersprak, alsof de »bezetenen" des Nieuwen Testaments eenvoudig krankzinnigen geweest waren.

Vergissen we ons niet, dan mogen we in deze studie een staal zien van wat de Vereeniging belooft.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 9 April.

WESTERLEE, 5 April 1897. Nadat door de laatstgehoudene Classis besloten was, alhier eene zelfstandige Gereformeerde kerk tot openbaring te brengen, hadden wij gisteravond het voorrecht, dat aan dit besluit werd gevolg gegeven. Onze consulent, Ds. J. A. Bult van Winschoten, tot welke kerk wij vroeger meest allen behoorden, sprak bij die gelegenheid over Hand. 2:42, en stelde daarna de ambten in. Wij zijn verblijd, dat de Heere onze God ons tot zoover gebracht heeft. Daar wij echter als kerk nog klein en zwak zijn, hebben wij behoefte aan de voorbede en den steun der zusterkerken, om welken steun wij bij dezen vriendelijk verzoeken. Wij zijn reeds in het bezit van een klein maar net kerkje, vroeger het eigendom der Evangelischen, maar wij hebben nog geen pastorie; ook ontbreekt ons nog een Avondmaalstel. Zouden onze rijk bedeelde broeders en zusters ons eens willen gedenken?

Brieven en stukken aan den kerkeraad te adresseeren aan

H. v. d. Veen.

OUDERKERK A/D AMSTEL, 4 April 1897. 't Was ons Zondag een blijde dag, doordat wij de tot stand koming van de, door zoovelen begeerde incensmelting der beide afdeelingen A en B mochten smaken, en met elkander voor het eerst saamvergaderden in het bedehuis. Den Heere zij daarvoor alleen de dank, die het gebed zijns volks te dezer plaatse — maar ook voorzeker van velen buiten onze gemeente, wien wij ook verzocht hadden ons in dien arbeid te gedenken — tot den troon der genade heeft willen verhooren, en ook hierin weder heeft betoond te zijn een waarmaker van zijn Woord. Onze geliefde Leeraar, Ds. M. v. d. Boom, leidde dezen feestmorgen in, met te prediken over 1 Johannes 4:10—11. De Heere schenke ons allen een ruime mate van zijnen Heiligen Geest te ondervinden, opdat de liefde Christi ons meer en meer binde aan elkander; zijn Naam tot eer, en tot zegen der gemeente, en kon het zijn ook nog tot voorbeeld en zegen voor andere kerken.

Kort verslag der Classicale vergadering van Haarlem.

De praeses der vorige, Ds. J. D. van der Munnik, opent deze vergadering.

Uit het onderzoek der credentiebrieven blijkt, dat alle kerken in de Classis zijn vertegenwoordigd.

In het moderamen nemen zitting D. D. Notten als praeses; Raamsdonk als scriba, en Van der Munnik als assessor.

Aan Ds. Van der Munnik, beroepen predikant te Barendrecht, wordt op verzoek het attest der Classis uitgereikt; ook aan Ds. Notten, beroepen naar de kerk van Velp B, is door deputaten, voor approbatie van beroepingen, zulk een attest verstrekt.

Gehoord het advies der Classis, namen de afgevaardigden eener kerk de vraag, om met tuchtoefening te mogen voortgaan, terug. In zake de aanvrage van twee kerken, om de tweede trap der censure te mogen toepassen, adviseert de Classis met tuchtoefening voort te gaan.

Het onderzoek naar Art. 41 is over het algemeen bevredigend. Bij de rondvraag van dit artikel verzoekt de kerk van Beverwijk, dat de Classis een woord van aanbeveling voege bij een door haar op te stellen circulaire, waarin zij de hulp der kerken in ons land wenscht in te roepen, tot betaling eener opgezegde hypothecaire schuldvordering. Dit verzoek wordt niet ingewilligd.

In zake de quaestie van het afgeven van attestaties aan personen, wonende tusschen Nieuw-Vennep en Oude-Wetering, wordt na langdurige discussie het volgende voorstel aangenomen: »De Classicale vergadering, gehoord de mededeeling van Nieuw-Vennep, adviseert den kerkeraad van Nieuw-Vennep, om, in overleg met den kerkeraad van Oude-Wetering, het daarheen te leiden, dat de leden, aan den Sloterweg woonachtig, vrijheid hebben met hun lidmaatschap naar keuze te zijn: óf te Nieuw-Vennep óf te Oude-Wetering.

De volgende vacante kerken wordt een consulent aangewezen: Voor Haarlem B: Ds. Mulder; voor Westzaan en Zaandam A en B: Ds. Goris; voor Vijfhuizen: Ds. Brenkelaar; voor Sloterweg: Ds. Veltman; voor Velzen: Ds. Ringnalda; voor Wormer: Ds. Goris.

Ds. Van der Munnik en Notten, eerlang vertrekkend naar de kerken van Barendrecht en Velp B, nemen een hartelijk afscheid van de Classisbroeders. Niet dan met leedwezen ziet de vergadering deze broeders uit de Classis heengaan. Voor hunne personen, gezinnen en kerken, weldra door hen te dienen, worden de beste wenschen geuit en hun toegezongen Ps. 134:3.

Na het lezen der korte notulen wordt de vergadering gesloten en het dankgebed gedaan door den praeses.

Theologische Faculteit.

De Theologische Faculteit der Vrije Universiteit heeft aan den heer *C. Oranje*, te Middelburg, Theologisch Candidaat, vergunning gegeven, om, op uitnoodiging van den kerkeraad eener Gereformeerde kerk en onder diens toezicht en leiding, nu en dan in de gemeente een stichtelijk woord te spreken.

Uit naam van de Faculteit voornoemd,
F. L. Rutgers, *Voorzitter.*
W. Geesink, *Secretaris.*

Amsterdam, 3 April 1897.

Buitenland.

Engeland. Een nieuwe schoolwet. In Engeland heeft men »Board-schools" en vrije scholen. De »Board-schools" worden op kosten der gemeenten uit de algemeene kas onderhouden, terwijl de vrije scholen gemeenlijk door verschillende kerken onderhouden worden.

Het spreekt wel vanzelf, dat de vrije scholen lijden onder de concurrentie der »Board-schools".

Nu zijn de »Board-schools" niet op ééne lijn te stellen met onze neutrale staatsscholen. In alle scholen die van »Boards" uitgaan leest men den Bijbel en worden psalmen gezongen. Leerstellig onderwijs wordt er echter in die scholen niet gegeven. Vandaar, dat over het algemeen de Episcopalen niet ingenomen zijn met de Boardschools, terwijl de dissenters zich over het algemeen wel met deze scholen kunnen vereenigen, kennelijk omdat bij hen verflauwing der grenzen is op te merken, zoodat er van leerstellige beslistheid geen sprake is, behoudens enkele uitzonderingen.

Nu is het de toeleg der Engelsche regeering geweest, om de vrije scholen in den strijd tegen de Board-schools te steunen, en daarom werd aan het parlement voorgesteld, dat de Staat voor elk schoolgaand kind, dat eene vrije school bezoekt, 5 shillings of *f* 3 per jaar zal uitkeeren. De Engelsche liberalen zijn tegen dit voorstel geweest, omdat de verschillende kerken de gelden, die zij vroeger voor hunne scholen uitgaven, nu op andere wijze kunnen besteden, een argument, dat niet steekhoudend kan genoemd worden.

Nu is een subsidie van *f* 3 per schoolgaand kind niet hoog, doch in de wet is bepaald, dat deze som kan worden verhoogd, naar de behoefte der school.

In de wet van 1876 wordt bepaald, dat de subsidie van den Staat een bedrag van 17 shilling 6 pence per kind slechts dan mag overschrijden, wanneer de vrijwillige bijdragen, waardoor de scholen in stand gehouden worden, eveneens hooger zijn dan 17 shilling 6 pence per kind. Deze bepaling is thans opgeheven, zoodat de vrije scholen de macht zullen hebben de kosten van het onderwijs geheel uit de algemeene kas te putten. Daar evenwel de scholen, die van schoolboards uitgaan, ook geheel door den Staat onderhouden worden is daarin niets onbillijks. Maar toch is met dit al het vrijwilligheidsstelsel prijsgegeven en zal de Staat ettelijke millioenen ponden sterling meer voor het onderwijs hebben uit te geven.

Frankrijk. Gevolgen van de conferentie van Lyon.

De samenkomst te Lyon, waar afgevaardigden van liberalen en Evangelischen samenkwamen, draagt reeds wrange vruchten. De officieuse Synode der Evangelischen had te Sédan omtrent die samenkomst uitgesproken, dat de conferentie niet zou treden in een plan om een te kiezen centrale raad in het leven te roepen. Maar de conferentie te Lyon is van een ander gevoelen geweest. Er moest een centrale raad komen, die door afgevaardigden van orthodoxen en liberalen werd verkozen. Wanneer men die verkreeg, zoo meent men, dan was men er beter aan toe, dan als men, gelijk nu een centrale raad heeft, die door den Staat is opgelegd. Wij zijn van een ander gevoelen. De centrale raad, die thans door de Fransche regeering wordt benoemd, is een lichaam, dat de Gereformeerde kerken zich moeten laten welgevallen, willen zij althans het staatsgeld, dat zij thans ontvangen, blijven houden, maar als men iets nieuws wil gaan scheppen, dan heeft men dit te doen naar den eisch der Gereformeerde beginselen.

Nu is door de conferentie van Lyon de zedelijke autoriteit van de Synode van Sédan aangetast, en zal het ook geschieden, dat de vergaderingen der Provinciale Synoden daardoor zullen worden bedorven. Hadden die vergaderingen maar den moed om elk voorstel, om tot het benoemen van een centralen raad te geraken, af te snijden met het oog op het besluit van de Synode van Sédan; doch wij vreezen, dat men er over zal gaan discussieeren en dat aldus de vergaderingen der particuliere of provinciale Synoden zullen worden strijdplaatsen waar men het voor en tegen van het voorstel der conferentie van Lyon bepleit.

De heer Luigi schrijft in de *Eglise libre*:

Heden ten dage is het ernstig gevaar, dat de »conseil central électif" met zich brengt, het feit, dat het een integreerend deel uitmaakt van de plannen tot verzoening, omdat het een deel uitmaakt van die noodlottige machine, die alles wat tusschen hare tanden komt, medesleept en waarin de Evangelische partij de onvoorzichtigheid heeft gehad hare hand te steken; het behage God, dat weldra niet het geheele lichaam medegesleurd worde! Wij zouden minder vreezen indien het plan enkel was aanbevolen door menschen als professor Pédérert of anderen die ons vertrouwen inboezemen. Maar het wordt ook aangeraden door die fractie van de Evangelische partij, die bij menige gelegenheid gereed schijnt, om met de partij der rationalisten gemeene zaak te maken. Het plan is ook aangenomen en aanbevolen door de rationalisten zelven.

Dit is te begrijpen.

De centrale raad zal ten deele door hen gekozen worden. Er is sprake van, dat ten hunnen bate eene juiste vertegenwoordiging der minderheden zal gegeven worden, d. w. z. dat men haar recht van verblijf in de kerk zal geven, en dat men aldus de wettigheid der twee richtingen zal erkennen, dat is, het volmaakste scepticisme. Men zal ons tegenwerpen: Maar de officieele instelling is de kerk niet. Ongetwijfeld, maar deze onderscheiding wordt niet door iedereen gemaakt, zelfs niet in de kerk, te meer, omdat de officieele organisatie den naam draagt van Gereformeerde kerk; men komt er dus gemakkelijk toe, om kerk en organisatie te verwarren. Het publiek heeft het reeds gedaan, en in zijne oogen kunnen alle plannen, om tot een accoord te geraken, slechts de vastheid van onze leeringen en het gezag van ons getuigenis in gevaar brengen. Een lid van de Evangelische partij die mede mag spreken, zeide mij eens: »Mijn bezwaar tegen de conseil central électif is hierin gelegen, dat zij het denkbeeld ingang doet vinden, dat de liberalen recht van bestaan hebben in de kerk en dat zij aan hun verkeeren in de kerk wijding geeft.